

**Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły**

**OKE
JAWORZNO
CKE**

GEOGRAFIA

POZIOM ROZSZERZONY

**MARZEC
ROK 2008**

PRZYKŁADOWY ZESTAW ZADAŃ

Czas pracy 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 19 stron (zadania 1 – 36) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem / atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków) oraz linijki, lupy i kalkulatora.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Zadania 1. – 8. wykonaj na podstawie załączonej mapy turystycznej „Jezioro Rożnowskie”.

Zadanie 1. (1 pkt)

W polu C4 mapy:

- największa wartość poziomicy wynosi m n.p.m.

- najmniejsza wartość poziomicy wynosi m n.p.m.

Zadanie 2. (2 pkt)

Temperatura powietrza na brzegu Jeziora Rożnowskiego (273 m n.p.m.) wynosiła 21°C. Oblicz temperaturę powietrza w tym samym czasie na szczycie Ostrej Góry (pole D3). Do obliczeń przyjmij średnią zmianę temperatury powietrza 0,6°C/100 m. Zapisz obliczenia. Wynik podaj z przybliżeniem do 0,1°C.

Miejsce na obliczenia :

Temperatura powietrza na Ostrej Górze

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj po dwa argumenty potwierdzające, że Las Majdan (pole F2) i Gródek nad Dunajcem (pola F3 i F4) mają korzystne warunki dla lokalizacji ośrodka wczasowego.

Las Majdan

1.

.....

2.

.....

Gródek nad Dunajcem

1.

.....

2.

.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie analizy obszaru przedstawionego na mapie w polach D1 i E1 wykaż, podając dwa argumenty, wpływ Dunajca i jego doliny na sieć osadniczą lub sieć komunikacyjną.

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Powierzchnia Jeziora Rożnowskiego wynosi 16 km^2 .

Oblicz powierzchnię tego zbiornika na mapie w skali 1:50 000. Zapisz wykonywane obliczenia. Wynik podaj w cm^2 .

Miejsce na obliczenia:

Powierzchnia Jeziora Rożnowskiego na mapie

Zadanie 6. (2 pkt)

Jezioro Rożnowskie jest przykładem sztucznego zbiornika wodnego na rzece górskiej, który pełni kilka funkcji.

Wymień trzy funkcje pełnione przez sztuczne zbiorniki wodne na rzekach górskich w Polsce.

1.
2.
3.

Zadanie 7. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono pojemność Jeziora Rożnowskiego w latach 1942, 1980 i 1993.

Rok	1942	1980	1993
Całkowita pojemność zbiornika (w mln m ³)	228	174	169

Pojemność Jeziora Rożnowskiego zmienia się z przyczyn naturalnych. Korzystając z danych w tabeli i własnej wiedzy, podaj przyczynę zmiany pojemności Jeziora Rożnowskiego.

.....

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Obszar przedstawiony na mapie jest zbudowany z osadów fliszowych, które były fałdowane w paleogenie i neogenie.

Podaj nazwę orogenezy i nazwę ery geologicznej, w czasie której zostały sfaldowane osady fliszowe obszaru przedstawionego na mapie.

Orogeneza: Era geologiczna:

Zadanie 9. (2 pkt)

Na rysunkach przedstawiono widome drogi Słońca nad horyzontem w różnych szerokościach geograficznych w dniach równonocy lub przesilen.

A	B	C
Szerokość geogr.	Szerokość geogr.	Szerokość geogr.
Data	Data	Data

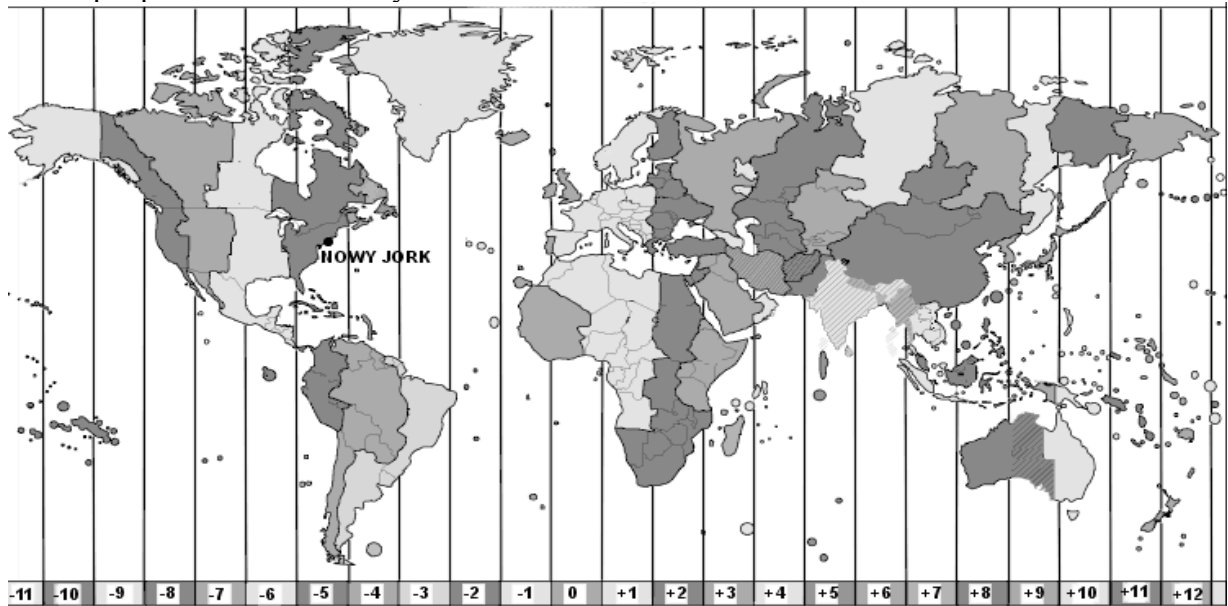
Przyporządkuj rysunkom odpowiednie szerokości geograficzne i daty, wybrane z podanych poniżej.

Szerokość geograficzna: 0°, 23°27'N, 66°33'N, 90°N.

Data: 21 III, 22 VI, 22 XII.

Zadanie 10. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono strefy czasowe na Ziemi.

Samolot z Warszawy do Nowego Jorku wystartował o godz. 6.40 czasu strefowego. Lot trwał 12 godzin.

Oblicz, o której godzinie tamtejszego czasu strefowego samolot wylądował w Nowym Jorku. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Samolot wylądował w Nowym Jorku o godzinie tamtejszego czasu strefowego.

Zadanie 11. (2 pkt)

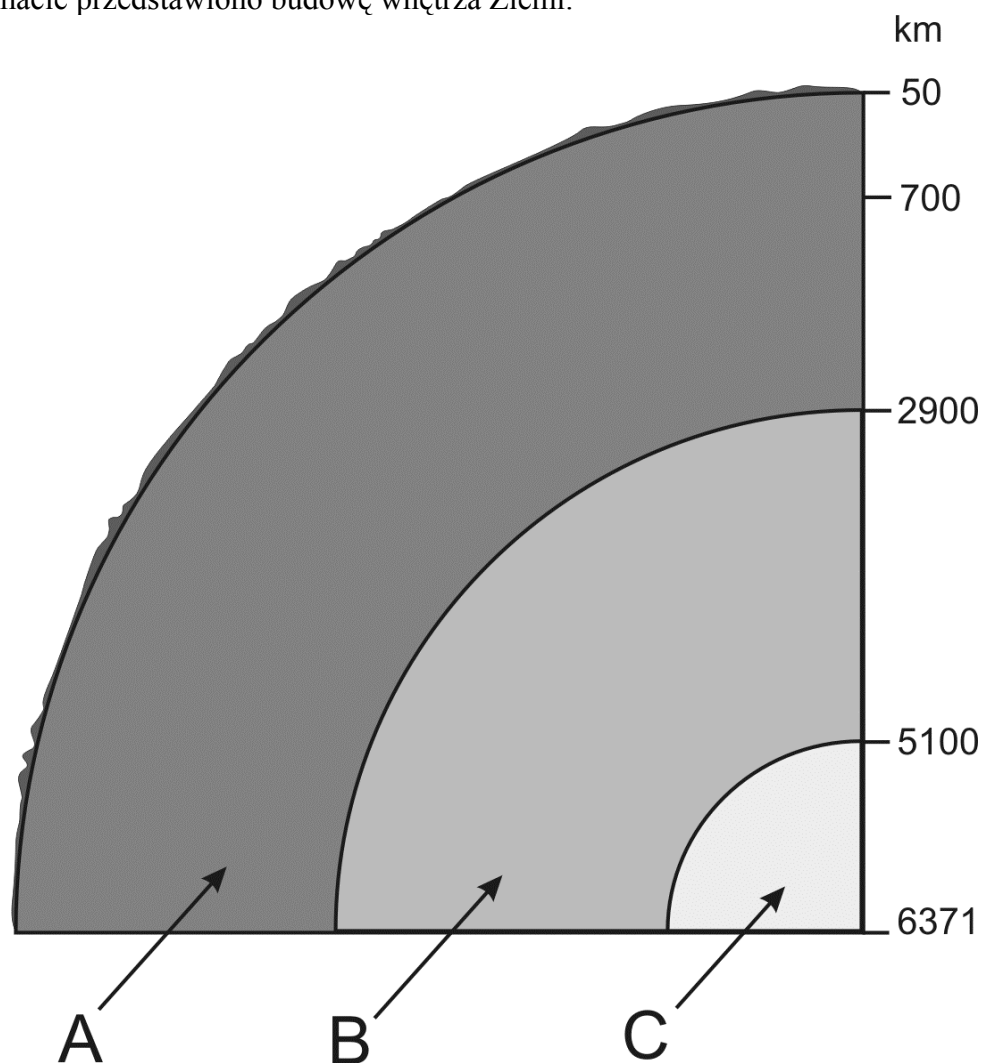
Przyporządkuj krainie geograficznej charakterystyczną dla niej formę rzeźby terenu oraz czynnik i proces, w wyniku których powstała ta forma.

Terminy: akumulacja, erozja, rzeka, morze, woda opadowa, lodowiec górski, wody fluwiogłacjalne, sandr, wąwóz lessowy, klif, dolina U-kształtna.

Kraina geograficzna	Forma rzeźby terenu	Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy
Pobrzeże Słowińskie			
Tatry			
Pojezierze Pomorskie			
Wyżyna Lubelska			

Zadanie 12. (2 pkt)

Na schemacie przedstawiono budowę wnętrza Ziemi.

a) Podaj nazwy warstw oznaczonych na schemacie literami A, B, C.

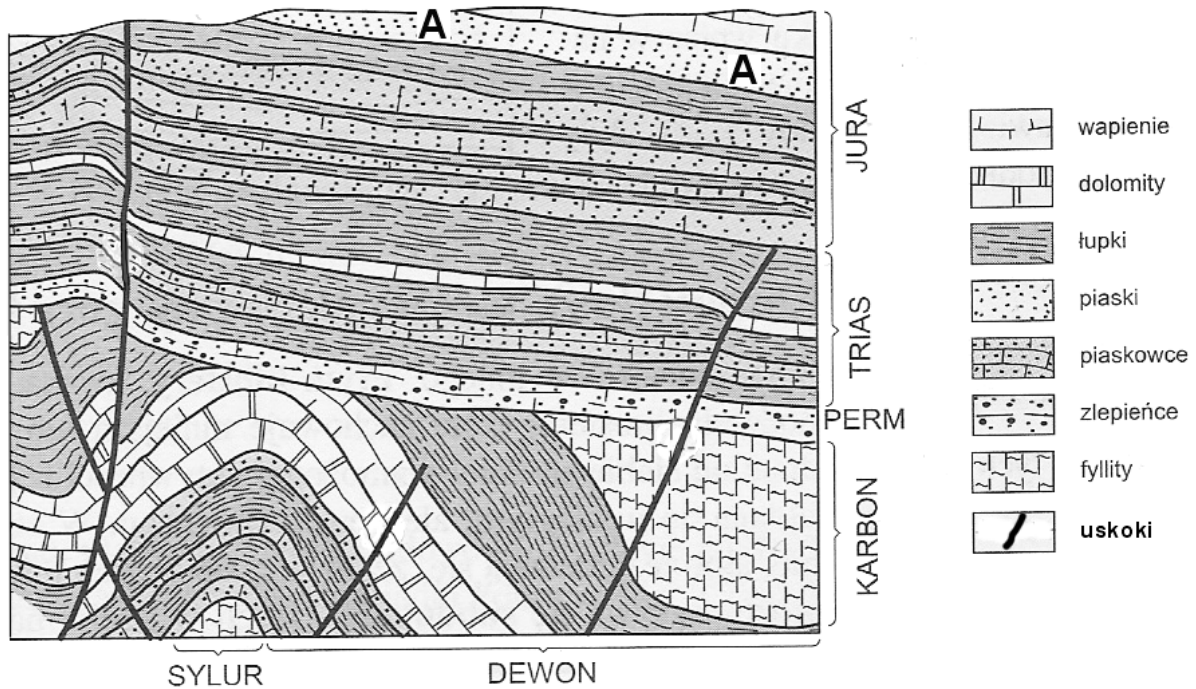
Oznaczenie literowe warstwy na schemacie	Nazwa warstwy
A	
B	
C	

b) Podaj nazwę powierzchni nieciągłości, która znajduje się między skorupą ziemską, a warstwą oznaczoną na rysunku literą A.

.....

Zadanie 13. (3 pkt)

Na rysunku przedstawiono przekrój geologiczny.

Na podstawie analizy przekroju geologicznego wykonaj polecenia a, b, c.

- a) Podaj nazwę skały, która tworzy najmłodszą warstwę na przekroju oraz nazwę okresu geologicznego, w którym ta warstwa powstała.

Nazwa skały Nazwa okresu geologicznego

- b) Podaj nazwę okresu geologicznego, w którym powstały skały bezpośrednio leżące na najstarszej powierzchni zrównania.

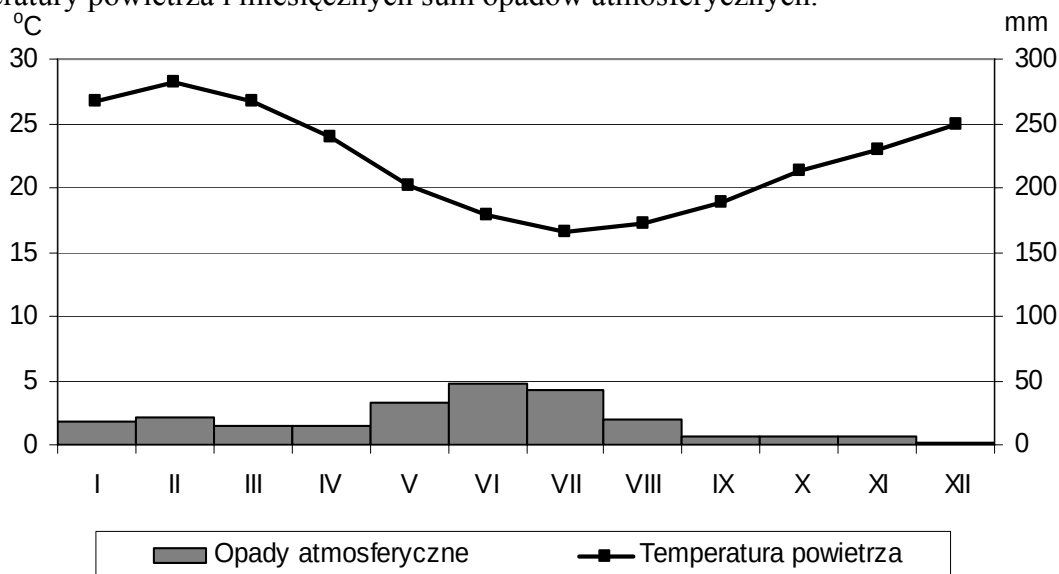
.....

- c) Określ wiek względny warstwy skalnej, oznaczonej na przekroju literą A.

.....
.....
.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Na klimatogramie przedstawiono roczny przebieg średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza i miesięcznych sum opadów atmosferycznych.

Podkreśl poprawną odpowiedź.

Miejscowość, z której pochodzą dane klimatyczne przedstawione na klimatogramie, znajduje się w strefie klimatów

- A. umiarkowanych.
- B. podzwrotnikowych.
- C. zwrotnikowych.
- D. równikowych.

Zadanie 15. (1 pkt)

Podkreśl dwie przyczyny występowania niskich rocznych sum opadów atmosferycznych na zachodnim wybrzeżu Afryki, położonym pomiędzy 20°S a 25°S.

- A. wstępujące ruchy mas powietrza w troposferze
- B. zstępujące ruchy mas powietrza w troposferze
- C. oddziaływanie ciepłego prądu morskiego
- D. oddziaływanie zimnego prądu morskiego

Zadanie 16. (2 pkt)

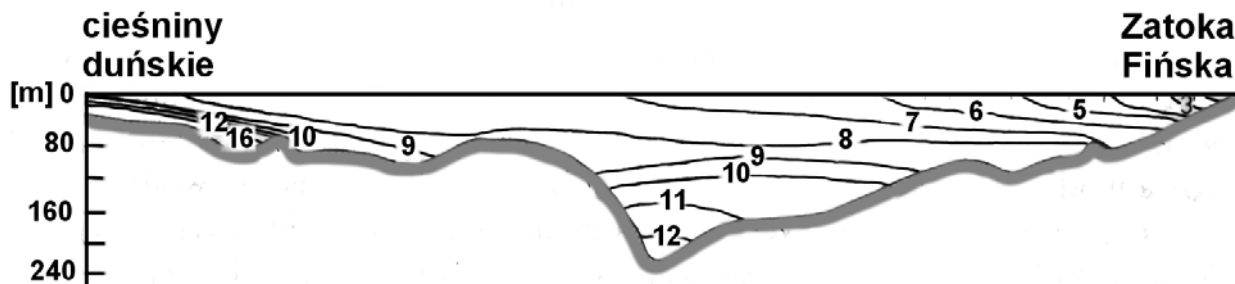
Morze Bałtyckie i Morze Czerwone są morzami śródziemnymi, różniącymi się wartością średniego zasolenia wód.

Podaj dwie przyczyny większego średniego zasolenia wód Morza Czerwonego od średniego zasolenia wód Morza Bałtyckiego.

1.
2.

Zadanie 17. (2 pkt)

Na przekroju przedstawiono rozkład zasolenia wód Morza Bałtyckiego (w ‰) między cieśninami duńskimi a Zatoką Fińską.

Na podstawie analizy przekroju podaj wnioski dotyczące zróżnicowania zasolenia:

a) wód Morza Bałtyckiego w układzie pionowym,

.....
.....

b) wód przypowierzchniowych Morza Bałtyckiego od cieśnin duńskich do Zatoki Fińskiej.

.....
.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Na schematycznym rysunku A przedstawiono wzajemne położenie Ziemi, Księżyca i Słońca, które sprzyja występowaniu największych przypływów.

Rysunek A	Rysunek B

Z – Ziemia K – Księżyc S – Słońce

a) Korzystając z symboli użytych na rysunku A, uzupełnij rysunek B tak, aby przedstawiał wzajemne położenie Ziemi, Księżyca i Słońca w czasie najmniejszego przypływu.

b) Podkreśl dwie fazy Księżyca, których występowanie sprzyja największym przypływom.

Fazy Księżyca: nów, pełnia, pierwsza kwadra, ostatnia kwadra.

Zadanie 19. (2 pkt)

Wpisz do tabeli państwa, pogrupowane według dominującej pod względem liczebnym odmiany (rasy) ludzkiej.

Państwa: Angola, Argentyna, Chiny, Kamerun, Korea Północna, Maroko, Tajlandia, Ukraina, Zimbabwe.

Państwa, w których dominuje liczebnie odmiana (rasa) ludzka		
europoidalna	mongoloidalna	negroidalna
-	-	-
-	-	-
-	-	-

Zadanie 20. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego w obecnym składzie rasowym ludności Brazylii występują: Indianie, Murzyni, Metysi.

Indianie:

.....

.....

.....

Murzyni:

.....

.....

.....

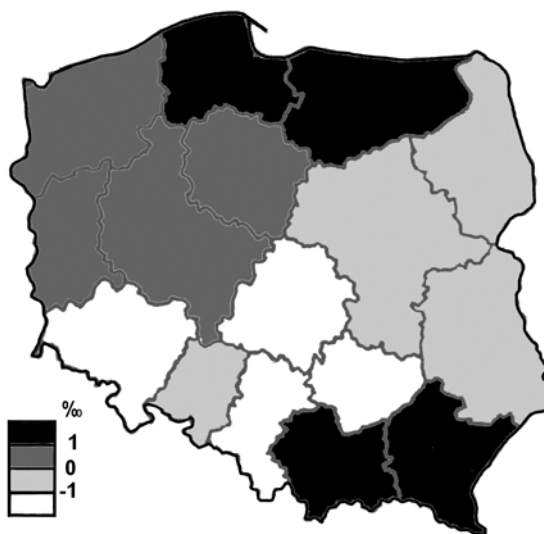
Metysi:

.....

.....

.....

Na rysunku przedstawiono współczynnik przyrostu naturalnego w 2004 roku w poszczególnych województwach.

Zadanie 21. (1 pkt)

Podaj nazwy czterech województw, w których w 2004 roku był najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego.

1.
2.
3.
4.

Zadanie 22. (1 pkt)

Podaj nazwę metody kartograficznej, zastosowanej do prezentacji wielkości współczynnika przyrostu naturalnego w 2004 roku w poszczególnych województwach.

.....

Zadanie 23. (2 pkt)

Podaj trzy przyczyny zmniejszenia się współczynnika dzietności kobiet w Polsce po 1990 roku.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadania 24. i 25. rozwiąż wykorzystując poniższą tabelę.

W tabeli przedstawiono powierzchnię upraw, zbiory i plony pszenicy w 2002 r.

Oznaczenia literowe krajów	Powierzchnia upraw w tys. ha	Zbiory w tys. t	Plony z 1 ha w dt
A	582		71,0
B	5 234	38 986	74,5
C	8 897	15 690	17,6
D	3 015	20 818	69,1
E	22 400	50 557	22,6

Zadanie 24. (1 pkt)

Oblicz wielkość zbiorów pszenicy w 2002 r. w kraju oznaczonym w tabeli literą A. Zapisz obliczenia. Wynik podaj w mln ton.

Obliczenia:

Wynik:

Zadanie 25. (1 pkt)

Pogrupuj kraje oznaczone literami B, C, D, E według dominującego sposobu uprawy pszenicy. Wpisz do poniższej tabeli litery, którymi oznaczono te kraje.

Uprawa intensywna	Uprawa ekstensywna

Zadanie 26. (2 pkt)

Podaj główny czynnik lokalizacji każdej z wymienionych rafinerii ropy naftowej w Polsce.

Rafineria w Gdańsku:

Rafineria w Płocku:

Rafineria w Gorlicach:

Zadanie 27. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady konsekwencji przyrodniczych lub gospodarczych transportowania na duże odległości ropy naftowej z obszarów jej wydobycia do rafinerii.

1.
.....
.....
2.
.....
.....
3.
.....
.....

Zadanie 28. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono dane dotyczące linii kolejowych w wybranych państwach świata w 2000 r.

Państwo	Powierzchnia państwa w tys. km ²	Linie kolejowe eksploatowane w 2000 r. w km	
		ogółem	na 100 km ²
Belgia	30,5	3472	11,4
Chiny*	9597,0	57584	0,6
Hiszpania	506,0	12319	2,4
Luksemburg	2,6	274	10,5
Polska	312,7	22591	7,2
Rosja	17075	86031	0,5
Republika Czeska	78,9	9444	12,1

*) 1998 r.

Na podstawie danych w tabeli sformułuj wnioski dotyczące zależności:

a) długości linii kolejowych od wielkości powierzchni państw,

.....
.....

b) gęstości linii kolejowych od wielkości powierzchni państw.

.....
.....

Zadanie 29. (1 pkt)

Na mapie przedstawiono euroregiony na granicach Polski (stan na 2002 r.).

Korzystając wyłącznie z mapy, podaj nazwy pięciu euroregionów, które zasięgiem obejmują terytoria państw obecnie nienależących do Unii Europejskiej.

.....

.....

Zadanie 30. (1 pkt)

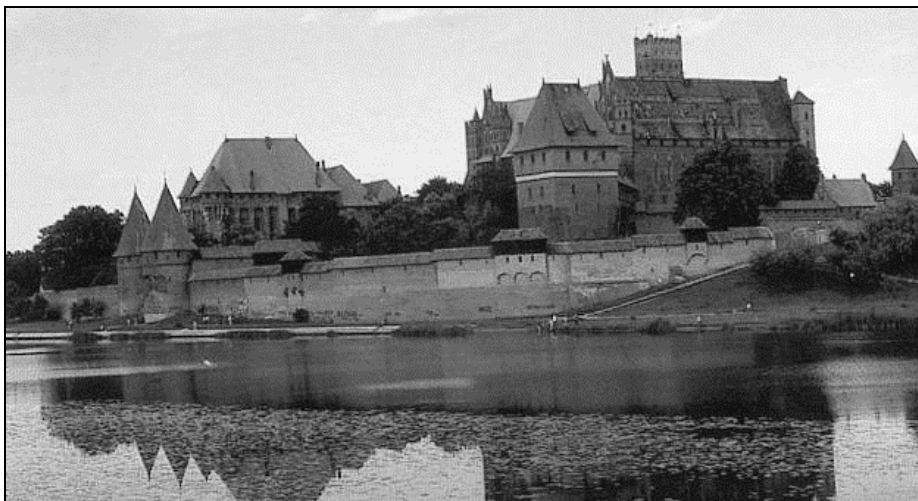
W poniższej tabeli przedstawiono wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego trzech państw.

Lp.	Państwo	Produkt krajowy brutto na 1 mieszk. w dol. USA (2003 r.) wg kursu walut	Produkcja energii elektrycznej na 1 mieszk. w kWh (2002 r.)	Pracownicy naukowo-badawczy na 1000 pracujących (2001 r.)
1.		5 486	3 770	3,8
2.		33 720	7 268	10,2
3.		3 174	1 725	0,6

Wpisz do odpowiednich miejsc w tabeli nazwy państw wybranych z następujących:
Burkina Faso, Japonia, Meksyk, Polska.

Zadanie 31. (2 pkt)

Na fotografiach przedstawiono obiekty występujące w Polsce, wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.

Miasto:

Miasto:

- a) Podpisz fotografie nazwami odpowiednich miast, wybranymi spośród podanych poniżej.

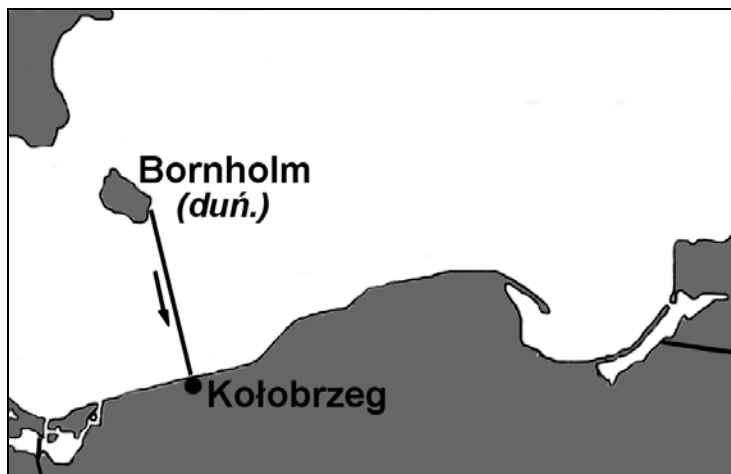
Miasta: Kalwaria Zebrzydowska, Kraków, Malbork, Warszawa, Zamość.

- b) Podaj nazwę parku narodowego w Polsce, który jest wpisany na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.

.....

Zadanie 32. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono trasę statku płynącego z Bornholmu do Kołobrzegu.

Podkreśl dwa obszary morskie, przez które płyne statek z Bornholmu do Kołobrzegu.

- A. Polskie morze terytorialne
- B. Polskie wody wewnętrzne
- C. Wyłączna strefa ekonomiczna Polski

Zadanie 33. (2 pkt)

Za 20 lat Polska może borykać się z chronicznym brakiem wody. Zasoby wody w Polsce na jednego mieszkańca należą do najniższych w Europie. Problemu niedoborów wody nie rozwiąże racjonalne wykorzystywanie jej w gospodarstwach domowych.

Podaj trzy sposoby racjonalnego gospodarowania zasobami wody w Polsce, które mogą przyczynić się do ograniczenia zjawiska niedoboru wody w Polsce.

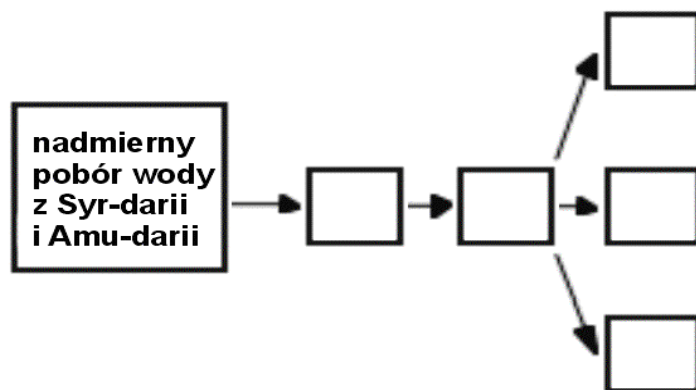
1.
.....
.....
2.
.....
.....
3.
.....
.....

Zadanie 34. (2 pkt)

Region Jeziora Aralskiego dotknęła klęska ekologiczna.

Utwórz model przyczynowo-skutkowy przedstawiający naruszenie równowagi w środowisku geograficznym przez działalność człowieka. Wykorzystaj odpowiednie sformułowania wybrane z zapisanych poniżej. Do schematu wpisz litery, którymi je oznaczono.

- A. Wywiewanie soli z odsłoniętego dna jeziora, która przedostaje się do gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.
- B. Doprowadzanie mniejszej ilości wody do Jeziora Aralskiego przez Syr-darię i Amu-darię.
- C. Wyginięcie wielu gatunków flory i fauny w płytkich, nadmiernie zasolonych wodach Jeziora Aralskiego.
- D. Obniżenie poziomu wody w Jeziorze Aralskim.
- E. Założenie upraw roślin cytrusowych na odsłoniętych częściach dna jeziora.
- F. Naturalna sukcesja roślinności leśnej na odsłoniętych częściach dna jeziora.
- G. Utrata źródła utrzymania rybaków i osób związanych z przetwórstwem ryb.

Zadanie 35. (2 pkt)

a) Podaj dwa przykłady działań człowieka, które przyczyniają się do globalnego ocieplania się klimatu.

1.
2.

b) Podaj dwa następstwa dla środowiska przyrodniczego globalnego ocieplania się klimatu.

1.
2.

Zadanie 36. (2 pkt)

Budowa zapór na rzekach wywołuje zmiany w środowisku geograficznym.

- a) Podaj nazwę rzeki, na której ukończono w 2006 roku budowę Zapory Trzech Przełomów, największej inwestycji hydrotechnicznej na świecie.

.....

- b) Uzasadnij, podając dwa argumenty, że spiętrzenie wody i zalanie obszarów położonych powyżej zapór na rzekach wpływa negatywnie na środowisko geograficzne.

1.

.....

.....

2.

.....

.....

BRUDNOPIS